

Міністерство охорони здоров'я України

**Національна медична академія
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада НМАПО імені П. Л. Шупика

Протокол від 13.11.2019 р. № 10 зі

змiнами від 9.09.2020, введеними в дію

наказом НМАПО від 15.09.2020- №3412

Голова вченої ради

Ю. В. Вороненко

Система менеджменту якості освіти

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

**«Україна в геополітичному просторі та
системі міжнародної безпеки»**

Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма: «Публічне управління та адміністрування»

Курс – 1

Семестр – 2,3

Лекції – 10

Залік – 3 семестр

Семінари,

Практичні заняття – 6

Самостійна робота – 74

Усього (годин/кредитів ECTS) – 90/3

Індивідуальна робота (1) – 2,3 семестр

Робочу програму навчальної дисципліни «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування», та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили науково-педагогічні працівники кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри

протокол № 11 від «31» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри професор Михальчук В. М.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні
Навчально-методичної комісії НМАПО імені П. Л. Шупика

протокол № 6 від 07 вересня 2020 р.

Голова навчально-методичної комісії
чл. кор. НАМН України професор

 Вдовиченко Ю.П.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати	4
1.2. Програма навчальної дисципліни	7
2. Зміст навчальної дисципліни.....	8
2.1. Структура навчальної дисципліни	8
2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг	9
2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг.....	10
2.4. Самостійна (індивідуальна) робота слухача, її зміст та обсяг	11
2.5. Індивідуальна залікова робота	11
2.6. Орієнтовні теми індивідуальної залікової роботи	12
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни.....	13
3.1. Методи навчання.....	13
3.2. Тестові завдання до модульної контрольної роботи.....	13
3.3. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	18
4. Рейтингова система оцінювання набутих знань та вмінь.....	20

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі Національної рамки кваліфікацій України, «Положення про організацію освітнього процесу в НМАПО імені П. Л. Шупика», уведеного в дію наказом № 3339 від 13 жовтня 2016 р., освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня підготовки за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» та інших відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати.

Місце: навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування і входить до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки магістрів за спеціальністю «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки».

Врахування геополітичних тенденцій та процесів в системі публічної служби держави сьогодні є невід’ємною складовою цивілізаційного поступу України на її шляху до європейської інтеграції, здобуття гідного місця в системі міжнародної безпеки та євроатлантичного співробітництва, що обумовлює важливе значення вивчення дисципліни «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки».

Метою вивчення дисципліни «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки» є розкриття сутності геополітики, особливостей технології прийняття зовнішньополітичних рішень; характерних тенденцій інтеграційних процесів у рамках Європейського Союзу; пріоритетних напрямів розвитку держави у міжнародній сфері; розробки та впровадження державної євроінтеграційної політики в Україні; ознайомлення слухачів з проблематикою сучасних міжнародних владних відносин, формування та здійснення зовнішньої державної політики, принципів функціонування міжнародної політичної системи та місця України у геополітичному просторі.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки» є:

- набуття теоретичних знань з проблем сучасних міжнародних владних відносин, формування та здійснення зовнішньої державної політики;

- сприяння розвитку професійної кваліфікації слухачів на підставі надання систематизованих знань щодо сутності геополітичних процесів сучасного світу та характерних тенденцій інтеграційних процесів у рамках Європейського Союзу;

- набуття знань методики політичного аналізу міжнародної політики держави і світової політики та геополітичного стану України;
- сприяння розвитку професійної кваліфікації слухачів на підставі надання систематизованих знань щодо особливостей формування та реалізації сучасних євроінтеграційних процесів та формування систем міжнародної безпеки Європейського Союзу;
- набуття навичок вільного користування первинними і додатковими джерелами інформації щодо аналізу та розробки державних програм у сфері геополітики та міжнародної безпеки;
- набуття досвіду самостійного аналізу та прогнозування геополітичних процесів та їх впливу на внутрішню та зовнішню політику української держави;
- розширення уявлення слухачів щодо основних цілей та шляхів здійснення геополітики України;
- ознайомлення слухачів із зарубіжним досвідом щодо розробки та практичної реалізації державної євроінтеграційної політики та політики захисту національних інтересів та національного суверенітету держави.

*У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню слухачами професійними **компетентностями**:*

- знати концептуальні засади євроінтеграційної політики особливості сучасних моделей та форм здійснення міжнародної політики захисту національних інтересів та національного суверенітету держави;
- володіти основами технології прийняття зовнішньополітичних рішень;
- володіти методами політичного аналізу міжнародної політики держави і світової політики;
- визначати пріоритетні напрями розвитку держави у міжнародній сфері, застосовуючи комплексний підхід до аналізу державної політики з урахуванням досвіду світового співтовариства;
- визначати ефективність діючих форм і методів державного управління за результатами аналізу державної міжнародної політики, зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;
- проводити аналіз основних факторів, які визначають геополітичне становище країни;
- оцінювати ефективність зовнішньої політики з урахуванням геополітичних факторів.
- використовувати основні знання про інтеграційні процеси у Європі та Європейський Союз;

– розробляти проекти стратегій зовнішньоекономічної діяльності за результатами ринкових досліджень і аналізу зарубіжного досвіду, використовуючи методи порівняльного аналізу;

– знати концептуальні основи національної безпеки України, складові елементи національної безпеки України, критерії формування життєво-важливих сфер життєдіяльності, основні об'єкти та суб'єкти забезпечення національної безпеки, основні концепції та геополітичні доктрини національної безпеки та стадії формування загроз та небезпек;

– здійснювати ефективний моніторинг сучасної політики європейської інтеграції України та рівня забезпечення національної безпеки у конкретній сфері життєдіяльності;

– організовувати заходи, що сприяють розвитку підприємництва, господарських зв'язків з партнерами на підставі вивчення та оцінки економічної ситуації, світового досвіду господарювання на принципах світової та європейської інтеграції, використовуючи методи статистичного та кореляційно-регресивного аналізу;

– оцінювати ефективність діючих форм і методів державного управління за результатами аналізу програм розвитку територій, галузі, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;

– використовувати знання основних положень теорії міжнародної політики і оволодіти навичками їх застосування в практичній діяльності;

– організовувати управління національною безпекою в усіх сферах життєдіяльності суспільства, виходячи із потенційних та реальних загроз та небезпек національній безпеці України, використовуючи методи розробки та прийняття рішень, дослідження операцій;

– встановлювати загрози безпеці на національному й регіональному рівнях та готувати рекомендації до проектів зовнішньополітичних стратегій України.

Навчальна дисципліна «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки» базується на знанні таких дисциплін: «Публічне управління та адміністрування», «Соціальна та гуманітарна політика», «Загальна теорія держави та конституційні основи публічної влади».

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1 /одного/ навчального модуля та наступних тем:

Тема 1. Світова політична система та теоретичні школи розуміння політичного розвитку світу. Геополітика як чинник міжнародної діяльності держави.

1. Історичний екскурс у розвиток світової політичної системи.
2. Геополітика: поняття, сутність, функції. Роль геополітики в міжнародному процесі.
3. Сучасний міжнародний політичний процес: особливості, структура і тенденції розвитку.
4. Структура міжнародної діяльності. Суб'єкти міжнародного політичного процесу.
5. Глобальні проблеми людства та їх вплив на міжнародний політичний процес.
6. Тенденції сучасного розвитку політичної системи світу.

Тема 2. Україна як суб'єкт міжнародного процесу. Принципи, напрямки і пріоритети української зовнішньої політики.

1. Міжнародна політика як фактор державотворення.
2. Геополітичні пріоритети України.
3. Місце і роль України в міжнародному політичному процесі.
4. Національний інтерес - головне спрямування зовнішньої політики.
5. Геополітичні особливості і становище України в сучасному світі.
6. Україна в міжнародних політичних організаціях.
7. Конституційні засади зовнішньої політики України. Шляхи забезпечення національної безпеки України.

Тема 3. Україна в контексті світових інтеграційних процесів. Євроінтеграційний та євроатлантичний курс України.

1. Глобалістика та інтеграційні процеси на європейському просторі: загальний огляд.
2. Міжнародний політичний процес – етапи становлення та розвитку Єдиної Європи. Інституційна система Європейського Союзу.
3. Україна в теорії С. Хантінгтона – історична місія діалогу цивілізацій.
4. Західноєвропейський вектор інтеграції: розвиток відносин України із європейськими політичними та економічними структурами.
5. Політичний діалог між Україною і Європейським Союзом: історична ретроспектива, сучасний стан та перспективи розвитку.
6. Державна політика України у сфері європейської інтеграції. Проблеми співробітництва Україна – НАТО.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

№ за п.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Усього	Лекції	Практич. заняття	СРС
	2 семестр				
1.1	<i>Світова політична система та теоретичні школи розуміння політичного розвитку світу. Геополітика як чинник міжнародної діяльності держави:</i> Історичний екскурс у розвиток світової політичної системи. Геополітика: поняття, сутність, функції. Роль геополітики в міжнародному процесі. Сучасний міжнародний політичний процес: особливості, структура і тенденції розвитку. Структура міжнародної діяльності. Суб'єкти міжнародного політичного процесу. Глобальні проблеми людства та їх вплив на міжнародний політичний процес. Тенденції сучасного розвитку політичної системи світу.	26	2	1	23
1.2	<i>Україна як суб'єкт міжнародного процесу. Принципи, напрямки і пріоритети української зовнішньої політики:</i> Міжнародна політика як фактор державотворення. Геополітичні пріоритети України. Місце і роль України в міжнародному політичному процесі. Національний інтерес - головне спрямування зовнішньої політики. Геополітичні особливості і становище України в сучасному світі. Україна в міжнародних політичних організаціях. Конституційні засади зовнішньої політики України. Шляхи забезпечення національної безпеки України.	26	2	1	23
1.3	<i>Україна в контексті світових інтеграційних процесів. Євроінтеграційний та євроатлантичний курс України:</i> Глобалістика та інтеграційні процеси на європейському просторі: загальний огляд. Міжнародний політичний процес – етапи становлення та розвитку Єдиної Європи. Інституційна система Європейського Союзу. Україна в теорії С. Хантінгтона – історична місія діалогу цивілізацій. Західноєвропейський вектор інтеграції: розвиток відносин України із європейськими політичними та економічними структурами. Політичний діалог між Україною і Європейським Союзом: історична ретроспектива, сучасний стан та перспективи розвитку. Державна політика України у сфері європейської інтеграції. Проблеми співробітництва Україна – НАТО.	26	2	1	23
1.11	Домашнє завдання	8	-	-	8
1.12	Модульна контрольна робота №1	4	-	1	3
Усього за навчальною дисципліною		90	6	4	80

2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг

№ за пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год)	
		Лекції	СРС
3 семестр			
1.1	<p><i>Світова політична система та теоретичні школи розуміння політичного розвитку світу. Геополітика як чинник міжнародної діяльності держави:</i></p> <p>1. Історичний експурс у розвиток світової політичної системи. 2. Геополітика: поняття, сутність, функції. Роль геополітики в міжнародному процесі. 3. Сучасний міжнародний політичний процес: особливості, структура і тенденції розвитку. 4. Структура міжнародної діяльності. Суб'єкти міжнародного політичного процесу. 5. Глобальні проблеми людства та їх вплив на міжнародний політичний процес. 6. Тенденції сучасного розвитку політичної системи світу.</p>	2	10
1.2	<p><i>Україна як суб'єкт міжнародного процесу. Принципи, напрямки і пріоритети української зовнішньої політики:</i></p> <p>1. Міжнародна політика як фактор державотворення. 2. Геополітичні пріоритети України. 3. Місце і роль України в міжнародному політичному процесі. 4. Національний інтерес - головне спрямування зовнішньої політики. 5. Геополітичні особливості і становище України в сучасному світі. 6. Україна в міжнародних політичних організаціях. 7. Конституційні засади зовнішньої політики України. Шляхи забезпечення національної безпеки України.</p>	2	10
1.3	<p><i>Україна в контексті світових інтеграційних процесів. Євроінтеграційний та євроатлантичний курс України:</i></p> <p>1. Глобалістика та інтеграційні процеси на європейському просторі: загальний огляд. 2. Міжнародний політичний процес – етапи становлення та розвитку Єдиної Європи. Інституційна система Європейського Союзу. 3. Україна в теорії С. Хантінгтона – історична місія діалогу цивілізацій. 4. Західноєвропейський вектор інтеграції: розвиток відносин України із європейськими політичними та економічними структурами. 5. Політичний діалог між Україною і Європейським Союзом: історична ретроспектива, сучасний стан та перспективи розвитку. 6. Державна політика України у сфері європейської інтеграції. Проблеми співробітництва Україна – НАТО</p>	2	10
Усього за навчальною дисципліною		6	30

2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг

№ за пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год)	
		Практич. заняття	СРС
3 семестр			
1.1	Світова політична система та теоретичні школи розуміння політичного розвитку світу. Геополітика як чинник міжнародної діяльності держави: 1. Історичний екскурс у розвиток світової політичної системи. 2. Геополітика: поняття, сутність, функції. Роль геополітики в міжнародному процесі. 3. Сучасний міжнародний політичний процес: особливості, структура і тенденції розвитку. 4. Структура міжнародної діяльності. Суб'єкти міжнародного політичного процесу. 5. Глобальні проблеми людства та їх вплив на міжнародний політичний процес. 6. Тенденції сучасного розвитку політичної системи світу.	1	13
1.2	Україна як суб'єкт міжнародного процесу. Принципи, напрямки і пріоритети української зовнішньої політики: 1. Міжнародна політика як фактор державотворення. 2. Геополітичні пріоритети України. 3. Місце і роль України в міжнародному політичному процесі. 4. Національний інтерес - головне спрямування зовнішньої політики. 5. Геополітичні особливості і становище України в сучасному світі. 6. Україна в міжнародних політичних організаціях. 7. Конституційні засади зовнішньої політики України. Шляхи забезпечення національної безпеки України.	1	13
1.3	Україна в контексті світових інтеграційних процесів. Євроінтеграційний та євроатлантичний курс України: 1. Глобалістика та інтеграційні процеси на європейському просторі: загальний огляд. 2. Міжнародний політичний процес – етапи становлення та розвитку Єдиної Європи. Інституційна система Європейського Союзу. 3. Україна в теорії С. Хантінгтона – історична місія діалогу цивілізацій. 4. Західноєвропейський вектор інтеграції: розвиток відносин України із європейськими політичними та економічними структурами. 5. Політичний діалог між Україною і Європейським Союзом: історична ретроспектива, сучасний стан та перспективи розвитку. 6. Державна політика України у сфері європейської інтеграції. Проблеми співробітництва Україна – НАТО	1	13
	Усього за навчальною дисципліною	3	39

2.4. Самостійна (індивідуальна) робота слухача, її зміст та обсяг

№ за пор.	Зміст самостійної роботи слухача	Обсяг СРС (годин)
3 семестр		
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	30
2.	Підготовка до практичних занять	39
3.	Виконання індивідуальної залікової роботи	8
4.	Підготовка до модульної контрольної роботи	3
Усього за навчальною дисципліною		80

2.5. Домашнє завдання

Індивідуальна залікова робота для проміжного контролю знань виконують слухачі магістратури спеціальності «Публічне управління та адміністрування» відповідно до навчального плану у другому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь слухачів при виконанні науково-дослідної роботи

Метою виконання індивідуальної роботи є закріплення і систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Слухач магістратури повинен:

- прослухати курс лекцій, вивчити теоретичний матеріал;
- ознайомитись з нормативно-правовою базою, науково-монографічною літературою, підручниками, посібниками, вивчити практику організації діяльності державних службовців в контексті реалізації соціальної та гуманітарної політик;
- виконати в міжсесійний період отримане індивідуальну залікову роботу, подати його у встановлений термін для перевірки і захистити у викладача на консультації.

Індивідуальна залікова робота для проміжного контролю знань містить теоретичні питання, які включають всі теми відповідно до розробленої програми дисципліни. Варіанти теоретичних завдань задаються викладачем.

Для висвітлення теоретичних завдань слухачі магістратури повинні використовувати законодавчі акти, науково-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, публікації статистики, аналітичну інформацію органів управління.

Індивідуальна залікова робота є складовою модулю «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки». Час, потрібний для виконання домашнього завдання, складає 8 годин самостійної роботи. Виконання, оформлення та захист індивідуальної залікової роботи здійснюється слухачем відповідно до методичних рекомендацій.

2.6. Орієнтовні теми самостійної домашньої роботи

- 2.6.1. Вплив географічного фактору на політичну діяльність.
- 2.6.2. Національний інтерес в геополітичному вимірі.
- 2.6.3. Національна безпека та національна могутність з точки зору геополітики.
- 2.6.4. Концепція зіткнення цивілізацій С. Хантінгтона. «Велика шахівниця» З. Бжезинського.
- 2.6.5. Планетарний дуалізм як основний закон геополітики. Особливості геополітики континентальної та морської держави.
- 2.6.6. Протистояння морської та континентальної могутності: таласократія та телурократія.
- 2.6.7. Особливості геополітики морської держави на прикладах Великобританії та США.
- 2.6.8. Основні геополітичні зміни в другій половині XX – на початку XXI століття.
- 2.6.9. Геополітичний розділ Європи.
- 2.6.10. Геополітичне протистояння в Азії.
- 2.6.11. Боротьба за геополітичні опорні точки в Африці та Латинській Америці.
- 2.6.12. Україна в геополітичних планах США, Євросоюзу, Росії.
- 2.6.13. Боротьба США за панування над Євразією.
- 2.6.14. Україна як ключова геополітична опорна точка в Європі.
- 2.6.15. Євросоюз як новий полюс сили в світі. Проблеми єдності Євросоюзу.
- 2.6.16. Місце України в геополітичних планах європейських держав.
- 2.6.17. Основні особливості геополітичного становища України.
- 2.6.18. Європейська парадигма української геополітики.
- 2.6.19. НАТО як провідний військово-політичний блок: цілі, задачі, діяльність.
- 2.6.20. Геополітичне значення НАТО як засобу здійснення морської могутності.
- 2.6.21. Взаємодія України і НАТО. Проблеми і перспективи євроатлантичної інтеграції України.
- 2.6.22. Участь України в діяльності європейських структур. Проблеми і перспективи європейської інтеграції України.
- 2.6.23. Комплексний аналіз чинників геополітики Української держави.
- 2.6.24. Визначення цілей та шляхів зовнішньополітичного курсу України.
- 2.6.25. Історико-компаративний аналіз євроінтеграційних процесів.
- 2.6.26. Розробка пропозицій до національної стратегії європейської та євроатлантичної інтеграції України.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Методами навчання дисципліни «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки» є способи спільної діяльності й спілкування викладача і слухачів. Залежно від джерела знань, під час навчальних занять, як практичних, так і лекційних, використовуються наступні методи навчання:

- словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог);
- наочні (демонстрація, ілюстрація);
- практичні (рішення задач, ділові ігри).

Також для активізації навчально-пізнавальної діяльності слухачів під час вивчення даної навчальної дисципліни використовуються такі навчальні технології як робота в малих групах, кейси, семінар-дискусія тощо.

3.2. Тестові завдання до модульної контрольної роботи

1. Загальносвітовий процес, що пропонує альтернативні шляхи розвитку в усіх сферах суспільного життя, протестує проти встановлення нового світового порядку називаються:

- 1) Глобалізм.
- 2) Інтеграція.
- 3) Антиглобалізм.
- 4) Реалізм.
- 5) Демократизація.

2. Узагальнюючий показник, що відображає рівень життя населення у різних країнах, щорічно розраховується ПРООН з урахуванням матеріального забезпечення, грамотності, освіченості та довголіття громадян, має назву:

- 1) Індекс глобалізації;
- 2) Індекс демократії;
- 3) Індекс розвитку людського потенціалу;
- 4) Валовий національний продукт;
- 5) Індекс сприйняття корупції.

3. Сучасна наука розглядає глобалізацію як:

- 1) Альтернативу розвитку світової спільноти.
- 2) Закономірний процес формування взаємозалежностей між державами.
- 3) Процес загострення суперечностей між бідними та багатими країнами.
- 4) Прогресивну стадію розвитку процесу інтернаціоналізації різних сфер суспільного життя (економічних, політичних, культурних, ін.).
- 5) Головний напрямок розвитку міжнародного співробітництва між державами.

4. За якими показниками визначають соціальний вимір глобалізації?

- 1) Зростання міжнародної торгівлі.
- 2) Інтенсивність персональних контактів людини у банківській, телекомунікаційній та туристичній сферах з іншими країнами.
- 3) Розвиток міжнародного співробітництва у соціальній сфері між сусідніми країнами.
- 4) Членство країни у міжнародних організаціях.
- 5) Кількість дипломатичних представництв у країні.

5. Вкажіть негативні наслідки економічної глобалізації:

- 1) Поширення нелегальної міграції людей.
- 2) Злочини в інформаційних мережах.
- 3) Зростання масштабів міжнародного тероризму.
- 4) Поглиблення розриву у прибутках між найбагатшими та найбіднішими країнами.
- 5) Поширення незаконного використання інтелектуальної власності.

6. Оберіть правильний варіант, де подано три найбільші за площею держави світу:

- 1) Росія, США, Бразилія.
- 2) Канада, США, Аргентина.
- 3) Росія, США, Бразилія.
- 4) Росія, Канада, Китай.
- 5) Росія, Канада, Австралія.

7. Вкажіть країну, в якій статус офіційної мають три мови:

- 1) Нідерланди;
- 2) Боснія і Герцеговина;
- 3) Фінляндія;
- 4) Швейцарія;
- 5) Франція.

8. Вкажіть країну, в якій статус офіційної мають дві мови:

- 1) Норвегія;
- 2) Фінляндія;
- 3) Румунія;
- 4) Велика Британія;
- 5) Швейцарія.

9. Вкажіть країну, в якій статус офіційної мають чотири мови:

- 1) Велика Британія;
- 2) Нідерланди;
- 3) Канада;
- 4) Бельгія;
- 5) Швеція.

10. Вкажіть країну, в якій статус офіційної має лише одна мова:

- 1) Данія.
- 2) Велика Британія.
- 3) Ірландія
- 4) Франція.
- 5) Іспанія.

11. Вкажіть країну, в якій жодна з мов не має статусу регіональної:

- 1) Португалія
- 2) Велика Британія.
- 3) Данія.
- 4) Франція.
- 5) Італія.

12. Вестфальська епоха розпочалась у:

- 1) 1648 р.
- 2) 1398 р.
- 3) 1919 р.
- 4) 2000 р.

13. Прибережні морські води держави, на які поширюється її суверенітет і юрисдикція у повному обсязі, називаються:

- 1) Виключна економічна зона.
- 2) Внутрішні води.
- 3) Відкрите море.
- 4) Прилегла зона.

14. Насильницьке приєднання території однієї держави до території іншої, що в минулому було основним видом придбання територій і вважалося правом переможця, називається:

- 1) Окупація.
- 2) Анексія.
- 3) Цесія.
- 4) Акреція.
- 5) Оренда.

15. Вкажіть територію, яку З. Бжезінський у праці «Велика шахівниця» назвав «чорною дірою»:

- 1) Росія після розпаду Російської імперії
- 2) Росія після Першої світової війни
- 3) Росія після Другої світової війни
- 4) Росія після розпаду СРСР

16. В основі геополітичного аналізу представників цивілізаційного підходу знаходяться:

- 1) Держави
- 2) Цивілізації
- 3) Армії
- 4) Нації

17. В основі геополітичного аналізу представників воєнно-стратегічного підходу знаходиться:

- 1) Держава
- 2) Воєнні дії на суходолі та морі
- 3) Клімат
- 4) Цивілізації

18. У геополітиці прийнято виділяти шість геополітичних епох. Котра з геополітичних епох хронологічно була другою?

- 1) Віденська
- 2) Потсдамська
- 3) Епоха древніх цивілізацій
- 4) Версальська
- 5) Постсоціалістична
- 6) Вестфальська

19. Процес визначення лінії державного кордону з позначенням на картах і детальним описом, що погоджується державами-сусідами, називається:

- 1) Делімітація.
- 2) Демаркація.
- 3) Редемаркація.
- 4) Демілітаризація.
- 5) Картографування.

20. Основним законом геополітики є:

- 1) Протистояння суходолу і моря
- 2) Протистояння націй
- 3) Протистояння культур
- 4) Протистояння збройних сил

21. Телурократія – це:

- 1) Могутність суходолу
- 2) Морська могутність
- 3) Берегова зона
- 4) Прибережна зона

22. Вкажіть країни, які у своїй праці «Велика шахівниця» З. Бжезінський виділив, як геополітичні осі:

- 1) Франція, Німеччина, Україна
- 2) Франція, Росія, Китай
- 3) Росія, Китай, Туреччина
- 4) Україна, Туреччина, Азербайджан

23. Вкажіть, коли була написана праця Ф. Фукуяма «Кінець історії»:

- 1) 1918 р.
- 2) 1945 р.
- 3) 1975 р.
- 4) 1992 р.

24. Вкажіть кількість великих цивілізацій, виділених С. Хантінгтоном

- 1) 4
- 2) 8
- 3) 9
- 4) 10

25. Що, на думку Е. Тоффлера, є основою цивілізації?

- 1) Культура і релігія
- 2) Геополітичний інтерес
- 3) Економічний тип суспільства
- 4) Спільний історичний розвиток

26. Хто з названих геополітиків підтримував тезу про те, що модернізація не є тотожною вестернізацією?

- 1) Е. Тоффлер
- 2) С. Хантінгтон
- 3) З. Бжезінський
- 4) Ф. Фукуяма
- 5) Г. Кісінджер

27. Вкажіть, хто з геополітиків вважав, що для посилення своєї могутності США повинні розвивати морський флот:

- 1) К.Ріттер
- 2) А.Мехен
- 3) З.Бжезінський
- 4) Ф.Фукуяма
- 5) С.Хантінгтон

28. Назвіть працю, яка належить Ф. Фукуямі:

- 1) «Третя хвиля»
- 2) «Кінець історії і остання людина»
- 3) «Зіткнення цивілізацій»
- 4) «Стратегія США у світовій політиці»
- 5) «Інформаційна хвиля»

29. Назвіть працю, яка належить С. Хантінгтону:

- 6) «Третя хвиля»
- 7) «Кінець історії і остання людина»
- 8) «Зіткнення цивілізацій»
- 9) «Стратегія США у світовій політиці»
- 10) «Інформаційна хвиля»

29. Назвіть працю, яка належить Е. Тоффлеру:

- 11) «Третя хвиля»
- 12) «Кінець історії і остання людина»
- 13) «Зіткнення цивілізацій»
- 14) «Стратегія США у світовій політиці»
- 15) «Інформаційна хвиля»

30. Вкажіть американського вченого-автора геополітичної стратегії розвитку США після «холодної війни», який підкреслив особливу роль цієї держави як світового гегемона:

- 1) Н.Спайкмен
- 2) З.Бжезінський
- 3) А.Тойнбі
- 4) К. Ріттер
- 5) С. Хантінгтон

31. Вкажіть, хто з учених запропонував концепцію «Виклику-Відповіді»?

- 1) С. Хантінгтон
- 2) А. Тойнбі
- 3) З. Бжезінський
- 4) Ф. Фукуяма

32. Що, на думку С. Хантінгтона, є основою цивілізації ?

- 5) Економічний тип суспільства
- 6) Геополітичний інтерес
- 7) Культура і релігія
- 8) Спільний історичний розвиток

33. Які вчені, представники цивілізаційного підходу, вказували на циклічність розвитку цивілізацій:

- 1) О. Шпенглер, С. Хантінгтон
- 2) О. Шпенглер, А. Тойнбі
- 3) А. Тойнбі, С. Хантінгтон
- 4) Ф. Фукуяма, А. Тойнбі

34. Який учений своїм основним завданням вважав довести хибність теорії «єдності цивілізацій» і створення теорії безлічі одночасно існуючих цивілізацій?

- 1) М. Данилевський
- 2) Е. Тоффлер
- 3) А.Тойнбі
- 4) Ф. Фукуяма

3.3. Рекомендована література

Базова література

- 3.3.1 Шульга М. А. Геополітика : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2017. 239 с.
- 3.3.2 Лазебник Л.Л, Прушківська Е. В. Європейська інтеграція : навч. посіб. Держ. фіск. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2015. 271 с.
- 3.3.3 Основи європейської та євроатлантичної інтеграції України: навч. посіб. / В.В.Говоруха, В.Г.Бульба, Ю.П.Сурмін та ін.; За заг. ред. академіка НАН України В.П. Горбуліна. Київ: ДП «НВЦ «Євроатлантикінформ», 2006. 416 с.
- 3.3.4 Кривцова В.М. Теорії та стратегії європейської інтеграції : навч. посіб. / за заг.ред. М.Бойцуна, О.Рудіка, Я.Мудрого. Київ : Вид-во «Міленіум», 2009. 142 с.
- 3.3.5 Прокопенко Л. Л. Вступ до європейської інтеграції : навч. посіб. / за заг.ред. М.Бойцуна, О.Рудіка, Я.Мудрого. Київ : Вид-во «Міленіум», 2009. 334 с.
- 3.3.6 Дністрянський М. С. Геополітика : навч. посіб. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 434 с.
- 3.3.7 Світова та європейська інтеграція: навч. посіб. / За заг. ред. Я.Й. Малика. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. 540 с.
- 3.3.8 Геополітика : енциклопедія / [Є. М. Суліма та ін.] ; за ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра філос. наук, проф. Є. М. Суліми. Київ : Знання України, 2012. 919 с.
- 3.3.9 Буряк П. Ю., Гупало О. Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Львівська держ. фінансова академія. Київ : Хай-Тек Прес, 2007. 336 с.

Допоміжна література

- 3.3.10 Абетка законодавства Європейського Співтовариства. Київ: ТОВ «Вірксам», 2001. 112 с.
- 3.3.11 Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посіб. Нац. Акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : К.І.С., 2004. 260 с.
- 3.3.12 Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Київ, 2003. 76 с.
- 3.3.13 Мудрий Я. Словник-довідник термінів з європейської інтеграції : словник /за заг. ред. М.Бойцуна, Я.Мудрого, О.Рудіка. Київ: Мілленіум, 2009. 588 с.
- 3.3.14 Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу. Київ : К.І.С., 2005.
- 3.3.15 Ферхофштадт Г. Сполучені Штати Європи. Маніфест для Нової Європи. Київ : Вид-во К.І.С., 2007. 68 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

Кабінет Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Міністерство закордонних справ України	www.mfa.gov.ua
Постійне Представництво України при Європейських Співтовариствах (Європейському Союзу)	www.ukraine-eu.mfa.gov.ua
Міністерство юстиції України	www.minjust.gov.ua
Центр європейського та порівняльного права при Міністерстві юстиції України	www.clc.org.ua www.comparativelaw.kiev.ua
Законодавство України	www.rada.kiev.ua
Українсько-європейський консультативний центр (UEPLAC)	www.ueplac.kiev.ua
Агентство гуманітарних технологій "АНТ Consulting Group"	www.aht.org
Інформаційно-аналітичне інтернет-видання "Світові дискусії"	http://wd.org.ua
"Фонд демократичні ініціативи"	www.dif.org.ua
Фонд "Європа ХХІ"	www.europexxi.kiev.ua
Інститут Євроатлантичного співробітництва	www.ieac.org.ua
Центр миру, конверсії та зовнішньої політики України	www.cpcfpu.org.ua
Інститут «Схід-Захід»	www.ewi.org.ua
Міжнародний центр перспективних досліджень	www.icps.kiev.ua
Єврофорум: ЄС та інституційна реформа	www.csis.org/euro/frm990507.html
Центр європейських і міжнародних досліджень	www.ceis.kiev.ua
Центр європейських і міжнародних студій	www.tane.te.ua/ceis
Європа – сервер Європейського Союзу	www.europa.eu.int
ЄВРОПА – журнал Європейського Союзу	(www.eur.ru)
Європа – Європейська Комісія	www.europa.eu.int/comm/index_en.htm
Представництво Європейської Комісії в Україні, Молдові та Білорусі	www.delukr.cec.eu.int
"Євробюлетень" – інформаційний бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні	(www.delukr.cec.eu.int)
Генеральний Директорат з зовнішніх відносин Європейської Комісії	www.europa.eu.int/comm/dgs/external_relations/index_en.htm
ЄВРОСТАТ	www.europa.eu.int/comm/eurostat/
Офіс офіційних публікацій Європейських Співтовариств	http://eur-op.eu.int
Центр досліджень європейської політики	www.ceps.be
Світова асоціація європейських досліджень	www.ecsanet.org
Центр європейської політики	www.theepc.be
Матеріали з питань європейської інтеграції Online	www.eiop.or.at
Індекс з історії європейської інтеграції	http://vlib.iue.it/hist-eur-integration/societies.html
Друзі Європи	www.friendsofeurope.org

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів

Оцінювання окремих видів виконаної слухачем навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

1 семестр		Мак кількість балів
Модуль №1		
Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
Виконання та захист індивідуальної залікової роботи	20	
Участь в роботі під час практичних занять (відповіді на питання, участь в обговоренні, експрес-опитування (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії) (10 балів*2)	20	
Виконання тестового завдань до практичного заняття	20	
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 слухач має набрати не менше 36 балів		
Виконання модульної контрольної роботи №1	28	
Усього за модулем №1	88	
Іспит у формі тесту		12
Усього за дисципліною		100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються слухачу, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах				Оцінка за національною шкалою
Виконання та захист домашньої роботи	Участь в роботі під час практичних занять	Виконання тестового завдання до практичного заняття	Виконання модульної роботи	
18-20	9-10	18-20	26-28	Відмінно
15-17	8	15-17	21-25	Добре
12-14	6-7	12-14	17-20	Задовільно
менше 12	менше 6	менше 12	менше 17	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих слухачом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл.4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

	Система менеджменту якості освіти. Робоча програма навчальної дисципліни «Україна в геополітичному просторі та системі міжнародної безпеки»	Шифр документу	СМЯО НМАПО РП ОК9-281 – 2020
		стор. 21 з 23	

Таблиця 4.3

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок
в балах оцінкам за національною шкалою

Модуль №1	Оцінка за національною шкалою
79 - 88	Відмінно
66 - 78	Добре
53 - 65	Задовільно
Менше 53	Незадовільно

4.5. Підсумкова модульна рейтингова оцінка у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4).

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової семестрової модульної
рейтингової оцінки в балах оцінкам за
національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
79 - 88	Відмінно
66 - 78	Добре
53 - 65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

Таблиця 4.5

Відповідність залікової
рейтингової оцінки в балах оцінці
за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
12	Відмінно
10	Добре
8	Задовільно
-	-

4.6. Сума підсумкової семестрової модульної та залікової (табл. 4.5) рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

Таблиця

4.6 Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)

67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки слухача.

4.8. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки слухача, наприклад, так: **92/Відм./A, 87/Добре/B, 79/Добре/C, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.9. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ змін	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				